

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ФАКУЛЬТЕТ СХІДНОЇ І СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

Кафедра корейської і японської філології

Курсова робота з корейської філології

на тему:

РОЗВИТОК КОРЕЙСЬКОЇ МОВИ ЗА ТЕОРІЄЮ ВАРІАТИВНОСТІ

Студентки групи Пкор. 21-19

факультету східної і слов'янської філології

денної форми здобуття освіти

Освітньої програми:

Корейська мова і література

та переклад, західноєвропейська мова

Спеціальності 035 Філологія

Спеціалізації 035.066 Східні мови та

літератури (переклад включно)

перша – корейська

Тичкіної Валерії Сергіївни

Науковий керівник:

Ст. викл. Тогобицька Анна Іванівна

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ЄКТС _____

Київ – 2023

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ПОНЯТТЯ ВАРІАТИВНОСТІ У ЛІНГВІСТИЦІ	6
1.1. Основні положення про теорію варіативності.....	6
1.2. Основні компоненти варіативності. Варіант – інваріант.....	10
1.3. Основний обрис особливостей утворення корейської мови.....	11
Висновки до розділу 1.....	15
РОЗДІЛ 2. ВАРІАТИВНІСТЬ КОРЕЙСЬКОЇ МОВИ	16
2.1. Лексичні та термінологічні варіанти.....	16
2.2. Фонетичні та словотворчі варіанти.....	20
Висновки до Розділу 2.....	26
ВИСНОВКИ	28
АНОТАЦІЯ	33
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	34

ВСТУП

Мова, як соціолінгвістичний об'єкт багатьох досліджень, знаходиться у процесі постійного розвитку та змін. Такий факт спричиняє появу так званих варіантів, що притаманні абсолютно кожній мові світу. Якщо звернутися до визначень сучасного мовознавства та лінгвістики, варіативність тут грає роль ґрунтовної властивості мовних компонентів, систем та одиниць змінюватися, інколи кардинально. Варіативність несе інформацію про здатність мови реалізуватися у мовленні через вжиток головних компонентів варіативності – варіантів. (Хомутова, 2005, с. 28).

За словами В. Г. Гака (2000), варіативність є дуже значущим чинником у будь-якій мові. Вона здатна на диференціацію просторових та соціальних мовних груп, крім того, варіативність дозволяє мові бути функціональною в будь-яких умовах. Варіативність здатна зробити мовлення функціонально-експресивним. (Гак, Григорьев, 2000, с. 101). Якщо зануритися у питання функціонування та розвитку мови, можна переконатися, що варіювання у структурі мовної системи, враховуючи її засоби та вираження у взаємодії із середовищем, це її органічний стан.

Актуальність дослідження. На будь-якому етапі свого розвитку, мова відображає динаміку функціонування складових її підсистем, що знаходяться під впливом як внутрішньомовних, так і екстралінгвістичних факторів. Кожна з підсистем мови виявляє свої відмінні характеристики, зберігаючи при цьому універсальні, інваріантні риси, властиві системі мови в цілому. (Багана, Безрукая, Таранова, 2016, с. 10-11). Дуже рідко можна зустріти країни, що є повністю одномовними, але навіть у таких прикладах значно ускладнюється комунікація. Мова, беручи до уваги всі внутрішньомовні та екстралінгвістичні чинники, не може бути однаковою. Для кожної з мов характерні варіанти стилістичні, соціальні, професійні, тощо. Ідентичні процеси ми спостерігаємо у корейській мові, яка є об'єктом нашого дослідження. Для створення словників, розпоряджень з граматики та літературних норм дуже велике значення грає рівень варіації. З введенням

періоду ізоляції на півдні та півночі півострову були прийняті міри з метою нормативізації мови до її першоджерельного стану. Таким чином у 50-х роках ХХ століття в Республіці Корея запровадили п'ятирічний план боротьби з неграмотністю, що дозволило корейській мові стати головною мовою ЗМІ, спілкування та інших основних галузей соціуму. (Розмахов, 2016, с. 108). Але в той же час, як корейська мова набирала чинності як мова майже усіх верств життя, вона продовжувала зазнавати змін завдяки екстралінгвістичним чинникам, які ми будемо досліджувати в ході нашої роботи. Корейська мова і в наші часи продовжує змінюватись, від лексики до граматики, і в цьому полягає актуальність проведеного нами дослідження.

Питання варіативності як теорії і її функціонування у розвитку корейської мови залишається на тому етапі, коли вчені лінгвісти, мовознавці та сходознавці дещо розходяться у думках. Вченими, що розглядали питання варіативності у корейській мові та мовах в цілому були В. Г. Гак, М. Ю. Розмахов, Т. Н. Хомутова, Л. Б. Нікольський, В. Н. Ярцева, Лі Кі Мун, Лі Сан Ок, Лі Ік Соб, Чхве Ван, Кім Іре, В. В. Кім, І. Д. Скорбатюк, Сон Хо Мін та інші. Таким чином **мета** нашої роботи полягає у загальному розгляді теорії варіативності та її ролі у розвитку корейської мови на всіх етапах її існування.

Для досягнення поставленої мети необхідно виконати наступні **завдання**:

1. Визначити поняття варіативності, її першочергове походження та вплив на систему мов загалом;
2. Визначити основні завдання теорії варіативності при розвитку мови;
3. Розглянути причини та наслідки варіативних процесів у корейській мові за екстралінгвальними та внутрішньомовними чинниками на базі історичних подій;
4. З'ясувати варіанти внутрішньомовних диференційних процесів у лексиці та фонетиці корейської мови.

Об'єктом нашого дослідження є корейська мова та її лексичні, фонетичні компоненти.

Предмет дослідження – розвиток корейської мови, її лексичних та фонетичних компонентів за теорією варіативності.

Матеріал дослідження – лексичний склад корейської мови, його термінологічна, словотворча та фонетична варіативність.

Серед **методів**, що будуть використані у процесі дослідження, можна виділити елементарно-теоретичний, сходження від абстрактного до конкретного (розгляд теоретичної частини варіативності та перехід до безпосередньо практичного дослідження), метод системного аналізу (в нашому випадку – теорії варіативності у корейській мові), аксіоматика та абстрагування (виділення основних положень теорії варіативності).

Наукова новизна роботи полягає у висвітленні особливостей варіативних процесів корейської мови, її лексичних та фонетичних варіантів внаслідок екстралінгвального втручання. **Практичне значення** нашого дослідження: використання матеріалів під час викладання мовознавства в школах/університетах, як допоміжне джерело при написанні наукових робіт.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, підрозділів до кожного розділу, висновків до розділів, загальних висновків, анотації та списку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1. ПОНЯТТЯ ВАРІАТИВНОСТІ У ЛІНГВІСТИЦІ

1.1. Основні положення про теорію варіативності

Теорія варіативності станом на зараз визначається як найважливіша теорія у сфері мовознавства, яка є фундаментом для кожної мови. Дослідженням функціонування теорії у мовах займалася немала кількість мовознавців та лінгвістів, але питання про природу теорії варіативності залишається відкритим. Майже кожний із дослідників торкався теми походження теорії та робив власні висновки, але єдиної точки зору, яка підтверджує факт існування визначення від першоджерела досі немає. Сучасна лінгвістика визначає варіативність як властивість систем кожної мови до функціонування власних одиниць мови. Взагалі, поняття «варіативність» було винайдене під час дослідження мовних явищ, які не можна було пояснити стандартними мовними моделями. Активно досліджувати варіативність як лінгвістичну теорію почав американський лінгвіст Вільям Лабов. Він досліджував відмінності у вимові англійської мови американського типу в залежності від таких соціальних факторів, як вік, стать, статус та географічне положення. Лабов стверджував, що вимова англійських звуків може значно відрізнятися згідно з тим, до якої соціальної групи належить людина, яка є мовцем. Варіативність характеризує загальну здатність мовної системи реалізуватися у мовленні через деяку кількість варіантів (для кожної мови є свій встановлений ліміт). Варіантом називається конкретно реалізована мовна одиниця. (Хомутова, 2005, с. 28). На кшталт наведеного вище визначення існують ще три аналогії – варіантність, варіювання та варіабельність. Дані визначенні були введені вченими задля уточнення ролі кожного у мові, але дана спроба розмежувати всі чотири поняття та надати їм власних, відрізнених функцій та рис була невдалою. У тих випадках, коли вони розмежовувалися, варіативність трактували як процес розвитку і зміни, що відображає динаміку у мовах, а варіантність – як результат варіативності, що реалізується в мовних системах та знаходиться в конкретних варіантах, наприклад, національних, регіональних, соціальних варіантах мови або

усталених на певних ділянках мови варіантів мовних одиниць, «варіантних рядів» або «варіантних гнізд». Іншими словами, в основі варіантності лежить варіативність, як саме можливість в еволюційному процесі кожної мови виводити різні засоби вираження на рівнях стилістики, фонетики, морфеми, синтаксису, граматики та лексики, і здійснюється це за впливом зовнішніх чинників або ж причин в середині самої мови, її розвитку. (Загнітко, 2012, с. 61). Аналогом, який вживають найчастіше серед вказаних трьох, є варіантність (хоча сама теорія називається варіативною). Тракується він досить широко, але всі трактування можна звести до наразі відомого всім терміну «синоніми». Використання варіативності у мові зазвичай спостерігається найчастіше у діалектній мові, національних варіантах мовних одиниць, у жіночому та чоловічому стилях мовлення, у мові ввічливості (віковий аспект). (Багана, Безрукая, Таранова, 2016, с. 7). Питання теорії варіативності у лінгвістиці постає у таких випадках:

Вивчаючи мовні механізми:

1. За потреби виявлення та пояснення відмінностей між одними й тими самими одиницями мови та їх відповідними формами;
2. За потреби пояснення факторів, які вплинули на зміни тої чи іншої форми у системі функціонування мови та її одиниць;
3. За науковим вивченням інтерлінгвістичних чинників зміни, а також варіювання у розвитку певної мови та видозміни варіантів;
4. За дослідження переходу мови у безпосереднє мовлення, а також її функціонування;
5. За науковим вивченням з соціолінгвістичного огляду варіантів норм, а також застосування при нормотворчій, стилістичній або експресивній меті різних варіантів однакових мовних одиниць. (Солнцев, 1977, с. 146).

Досліджування даної варіативної теорії проводилося з огляду різносторонності. Загальне мовознавство визначає наступні розділи теорії: онтологія варіативності, варіант/інваріант, типи та види варіативності, фактори варіативності. З позиції культури мовлення – нормативність/ненормативність, з історичної точки зору – еволюціонування мовних одиниць, зі сторони

функціональної стилістики – реалізація виражальних засобів і диференціація можливостей вираження у різних сферах спілкування та експресії. Соціолінгвістика розглядає варіативність як реалізацію варіантів територіальних громад певної країни. Сучасна думка дослідників щодо теорії варіативності є наступною: «Варіативність притаманна будь-якому рівню мови, для винайдення її специфіки у різноманітних функціях мовної системи вона вивчається з ракурсу варіювання мовних засобів на рівні фонетики, лексики та граматики, що допомагає вирішити актуальні проблеми фонології, синтаксису, семантики, виробляє нову методологію при дослідженні взаємодії соціальних та власно лінгвістичних процесів у мові». (Гак, Григорьев, 2000, с. 106).

На думку вченого філолога Ж. Багани (2016), при дослідженні теорії варіативності варто звернути увагу на такі поняття, як акролект, мезолект та базилект. (Багана, Хапилина, 2016). Акролектом називається усне та письмове вираження мови, яким вільно володіють освічені люди. Акролектний варіант мови майже не піддається варіюванню і вважається «престижним». Мезолектна мова це народно-розмовна, побутова мова, яка використовується переважно середнім класом, де превалує діалектний стиль мовлення. І базилект, у свою чергу, є мовним різновидом, що найбільше піддається варіюванню. Базилектною мовою розмовляють менш освічені соціальні класи. Мови різних класів суспільства відрізняються характером варіативності, і вони можуть по-різному ставитися до різних етносів. Ці неузгодженості створюють передумови для диференціації мови і дають можливість більш точно визначити своєрідний характер варіативності.

Варіативність, як процес використання варіантів, включає в себе три основних типи: формальна, семантична та функціональна. При формальній варіації відбувається зміна репрезентації, тоді як план змісту залишається незмінним. В англійській мові, наприклад, дане варіювання наводиться на прикладі граматичних форм майбутнього часу: *shall/will + infinitive, present indefinite, present continuous, to be going to, to be on the verge of*, тощо. (Хомутова, 2005, с. 28). В корейській мові воно виражається такими граматичними формами майбутнього часу, як – *쉴다, 큰 것이다, 크게, 아/어야겠다, 는다면 왔/었/했을 것이다*, тощо. Тобто план певного

змісту за структурою залишається незмінним, в той час, як лексичні або граматичні варіанти змінюють спосіб вираження змісту. Формальний варіант слова – це семантично еквівалентні одиниці із невеликими метаморфозами фонетичного вираження: *biological* – *biologie*, *purplich* – *purple*. (Богословская, 2015, с. 84). Такі слова належать до всіх мовних сфер, як побутових, так і офіційно-ділових, але менше притаманні східним мовам.

Семантична варіативність репрезентує варіацію зі сторони змісту, при цьому план вираження залишається без змін. Таке явище утворюється при трактуванні виразу виключно за контекстом. Найбільш яскраво це можна побачити на прикладі англійської мови, часу *Present Simple*:

1. *The train always arrives in time.* – Потяг завжди прибуває вчасно.
2. *The train arrives tomorrow morning.* – Потяг прибуває завтра вранці.

В обох випадках вживається час *Present Simple*, який виражає теперішній неозначений час, але в залежності від плану змісту, в першому випадку ми бачимо дію, яка виконується на постійній основі, а в другому – дію, яка буде виконана в майбутньому. Таким чином граматичний варіант *It (the train) V + s*, тобто план виразу, залишається незмінним, в той час, як зміст виразу піддається варіюванню.

Функціональна варіація репрезентує план модифікацій функції, в той час, як зміст та вираження залишаються незмінними. Наприклад, вираз «в кімнаті холодно» може розумітися як констатація, якщо вікно у кімнаті зачинено, але при відчиненому вікні вираз може розумітися як директива, тобто спонукання до дії «зачинити вікно». Якщо слово у реченні змінює свою синтаксичну функцію, це також вважається функціональним варіюванням.

Отже, підводячи підсумок, варіативність — це явище, притаманне кожній мові, яка перебуває у процесі постійних змін. Зміни в мовних компонентах та інструментах напряму пов'язані із теорією варіативності. Сама теорія розкриває причини, які впливають на зміни у мові, від соціальних характеристик носіїв певної мови до ситуацій мовного спілкування.

1.2. Основні компоненти варіативності. Варіант – інваріант

Окрім розглянутих вище аспектів теорії варіативності, необхідно звернути особливу увагу на такі основні її компоненти, як варіант та інваріант. Як можна здогадатися, варіант та інваріант використовуються науковцями як терміни для опису видозміни мовних засобів. Основним для цих мовних засобів є термін «варіант», він використовується як позначення різних виражень однієї лексеми, що зазнає певних змін і при цьому зберігає першочергове значення. (Ткач, 2013, с. 181). Варіант характеризує особливості, характерні для певного предмету або абстрактному явищу. Низка вчених дійшли висновку та визначили варіанти як лексичні знаки, що є пов'язаними з одним і тим же специфічним твердженням. Стверджувалося, що співіснування паралельних засобів вираження з одним лексичним значенням є насамперед результатом досягнення лінгвістичного прогресу та головною причиною безперервної трансформації мови. Усі мовні одиниці мають здатність до трансформації, тобто є варіативними. Вони можуть перебувати у різних формах, але їх лексичний зміст буде залишатися незмінним. (Ткач, 2013, с. 182).

В свою чергу, інваріант – це абстрактне поняття, яке узагальнює суттєві ознаки фонем; абстрактне позначення ряду однорідних предметів або явищ. («Поняття інваріантності/варіантності», 2016). У зв'язку з тим, що варіантно-інваріантний підхід вперше був застосований у фонології для опису звукових реалізацій фонем, які розглядалися як інваріанти. Тож для вивчення інших мовних рівнів був запозичений варіантно-інваріантний підхід. Інваріанти є базовими властивостями групи предметів, які були реалізовані самими варіантами; інваріант називається класом щодо однорідних об'єктів. У роботі М. Карп'юка «До питання про класифікацію варіантів слова» (1979) стверджується, що «інваріант є основною й найпродуктивнішою одиницею в межах певного варіантного ряду». (Карп'юк, 1979, с. 59). Інваріантність описує основні особливості явища або об'єкта. Інваріант для варіантних термінів буде виступати як сигніфікат та виконувати сигніфікативну функцію — здатність одиниць мови позначати та розрізняти. (Карп'юк, 1979, с.

136). Тобто, інваріант у ролі сигніфіката є позначенням, поясненням, понятійним змістом мовного знаку. Наприклад, для варіантів *삶* та *인생* інваріант: *평상시의 일상생활 살아가는 것*.

Варіанти мають певну класифікацію, або статуси, які склали різні вчені у процесі вивчення теорії варіативності. Описана вище характеристика варіанту та прилягаючого до нього інваріанту пояснює *термінологічний варіант*. Окрім даного типу варіанту існує також *формальний варіант*, який ми детальніше розглянемо далі.

Формальні варіанти мають категорійну функцію модифікації та класифікації. Необхідно зазначити, що формальна модифікація слова по відношенню до слова у загальному понятті, мають варіанто-інваріантний зв'язок, де більш конкретні одиниці мови виконують роль варіантів більш абстрактних одиниць, що є типовим взаємозв'язком між ними. (Ткач, 2013, с. 183). Формальний варіант є перехідним та як лексична ознака належить до неосновних властивостей слова. Критерії, за якими визначають формальні варіанти лексем, мають різні значення в залежності від певних чинників. Наприклад, за особливостями формальної варіантності слів, деякі з них будуть грати основну роль, а деякі – другорядну, або додаткову.

Отже, варіантності зазнає чимала кількість слів у сучасному мовознавстві, варіювання підлягають всі елементи зовнішньої оболонки, серед яких граматичні особливості, акцентні особливості, морфеми, тощо. Варіантність дає назви «варіант» та «інваріант» як показники модифікацій, відхилення від норми, граматичних, лексичних або загалом понятійних особливостей слова.

1.3. Основний обрис особливостей утворення корейської мови

Для аналізу варіативності корейського словнику станом на зараз необхідно зануритися у минуле, у процес утворення тієї корейської мови, яку ми вивчаємо наразі, та які явища стали чинниками варіативності компонентів даної мови. Фактично, корейська мова пройшла три найважливіші та найбільш результатні,

впливові етапи за всю свою історію: спочатку укорінення китайської мовної культури в основі корейської, далі – вплив Японської Імперії, і завершуючи введенням європейської лексики та англо-американізмів, більшість з яких зайняли місця у корейському словнику, як невід’ємна частина корейської мови. Власне, сучасна корейська мова формувалася у 17-19 століттях.

Китайська мова грає дуже значущу роль у сучасній корейській мові: наявність китайських числівників та окремих ситуацій їх використання як в побутовій, так і в професійній сфері; велика кількість китайських запозичень та змішаних слів, наявність ієрогліфів *한자* (漢字). Період з 600-х по 900-ті роки відомий як «старокорейська мова», найдавніший документально підтверджений період існування корейської мови. Цей етап мови не був написаний Хангилом: замість нього використовували китайські ієрогліфи. *한자* добре підходили для написання, але повноцінно адаптувати їх під абсолютно всі корейські слова було важко, оскільки більшість китайських ієрогліфів не могли передати фонетичні особливості корейських слів. Більшість давньокорейських текстів були написані класичною китайською мовою, але корейські книжники також хотіли писати слова рідною мовою. До появи алфавіту практично не було ніякої якісної документації. Таким чином, чіткі та точні письмові записи корейської мови сягають трохи більше п'яти з половиною століть. Історія знайомої нам корейської мови починається з винаходу корейського алфавіту. Він був створений групою вчених та введений у 1443 році королем Седжоном (династія Чосон), корейська писемність отримала назву *한글*. (Lee Ki-Moon, Ramsey, 2011, с. 1). Цікавий факт полягає в тому, що під час вивчення фонології корейські вчені вивчали японську, монгольську, манчжурську та китайську. До вивчення додавалися також буддійські священні писання. Як результат, був створений посібник алфавітної системи «*훈민정음*», який є джерелом точної та детальної інформації про фонологічну та морфологічну структури мови. *한자* досі використовується в сучасній корейській мові в газетах та наукових статтях та вивчається дітьми у школах Кореї. (Єскина, Юничева, 2018, с. 2).

Етап так званих «японізмів» в історії корейської мови має скоріше негативний відтінок та залишив вкрай не приємні згадки. 35-річний період (1910 – 1945) характеризується повною окупацією Корейського півострову Японською Імперією. Фактично, Корейський півострів перетворився на колонію, де вся влада була зосереджена у японської Генеральної адміністрації. Це фактичний початок введення політики японізації на окупованій території, під впливом даного руху опинилися усі сфери життя звичайного корейського народу. Процеси японізації реалізувалися дуже швидко: вже у 1925 році був введений комітет з композиції історії Кореї, цей наказ був відданий японським протекторатом. Згідно із наказом, комітет був зобов'язаний зібрати всі історичні матеріали та перевести їх в один загальний ресурс. Малися на увазі речові здобутки (журнали, газети, книжки та шкільні підручники). Ситуація із такою швидкою та радикальною втратою національних здобутків, генерал-губернатор Кореї видав положення про збереження артефактів, знайдених на території півострова, щоб завадити тотальному проникненню японського впливу. Відразу за цими змінами в процес увійшли наступні: почала застосовуватися нова освітня система. Вона будувалася за японським зразком і вважалася прийомом формування так званого «зразкового Імперського громадянина» (*황민 화; 皇民化*), безумовно, політично обізнаний та вихований за належною мораллю. Будь-які навчальні заклади, які пробуджували патріотичність у корейських учнях, були неодмінно зруйновані. Корейська мова та історія все ще викладалася у школах, однак японська мова та історія були надважливими і тому саме їх викладання було кращим. Влада ніби підтримувала рівність між етнічними японцями та корейцями, але дана модель поведінки була хибною. Вчені стверджують, що японська модель освіти нанесла дуже великий збиток корейській культурі, традиціям та самобутності корейського народу. Незважаючи на це, за часів управління японської структури навчання відбувся значний розвиток освіти на національному рівні. Це підтверджується відсотком грамотності серед дорослого населення у 70-х роках, який становив 87,6%. Японська політика щодо існування корейської мови змінилася у 1938 році. У той час був ухвалений наказ про закриття всіх корейських курсів, викладання та

використання корейської мови навіть у побуті було суворо заборонено. У розслідуванні Бібліотеки Конгресу США зазначено, що «культура корейського народу, а також мова були майже зруйновані. Кожний живий кореєць, від дитини до людини похилого віку, був зобов'язаний говорити тільки японською». («Корея под властью Японии», 2022). Такі обставини стали причиною появи та згодом майже повного викорінювання японізмів з корейського сучасного словника.

Нарешті, третій етап розвитку сучасної корейської мови – поява англо-американізмів та так званого «конглішу». Починаючи здалеку, США зіграли дуже важливу роль у конфлікті Північної та Південної Кореї після звільнення від Японського протекторату. Співпраця Південної Кореї та США стала причиною активного розповсюдження американської культури на території країни, включаючи англійську мову. Спочатку серед корейської молоді з'явився сленг з використанням американізмів, потім їх почали впроваджувати у новини, газети та інші публікації. Запозичувалися також деякі назви технічного та медичного напрямлення, до тих пір, поки вони не стали офіційною складовою корейського лексичного словника. У паралельному Всесвіті – Північній Кореї – нічого американського навіть й існувати не могло, в супротив американізмам у *조선말* (так називають свою мову Північні корейці) зберігаються японізми, що дуже обурює братів з Півдня.

Варто розглянути детальніше диференціацію корейської мови КНДР та РК. У розвитку будь-якої мови можна простежити періоди так званого «пуризму» (*언어순화*) від лат. *purus* – «чистий». Це період, коли влада та культурні діячі починають боротьбу з іншомовною лексикою, активно замінюючи її словами корейського походження. Головна мета – «очистити» мову від будь-якого іноземного впливу, щоб зберегти її самобутність та національний дух. Явище пуризму не спостерігалось у Кореї до середини ХХ століття, адже китаїзми займали 70% всього корейського словника, а Китай був країною-орієнтиром для Кореї. Але в 1957 році органи влади під правлінням Лі Син Мана видали наказ, який лімітує використання китайських ієрогліфів в наукових та публіцистичних текстах, а за

правління Пак Чон Хі (1961 – 1979), був прийнятий наказ про перехід усього періодичного друку на корейську мову. (Lovmo, «Language Purism in Korea», 2011).

Отже, сучасний склад корейської лексики є дуже різношаровим, що робить корейську мову яскравим прикладом функціонування теорії варіативності.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1

Використовуючи мову як найважливіший засіб комунікації ми розпоряджаємося набором засобів, які дозволяють нам казати про одні й ті ж самі речі по-різному. Це є дуже важливою властивістю будь-якої мови, яка забезпечує мовцю можливість говорити про певне явище різними засобами та називати це явище різними варіантами. Здатність добирати варіанти лежить в основі складної психологічної навички, яка зветься «володінням мовою». Саме ця здатність «перекладування», добирання різних аналогів, що зветься «варіантами» та їх пояснень, що зветься «інваріантами», лежить в основі теорії варіативності. Варіативність, або варіантність, це, перш за все, невідповідності в зовнішньому вигляді, у формі мовних знаків, які мають один і той же сенс. Теорія варіативності включає в себе такі поняття, як «варіант» та «інваріант». Вона пояснює наявність запозичень у мові, словотвір мови, її граматику, лексику, фонологію та інші компоненти мови, а також тісно пов'язується із майже усіма мовними чинниками. Історія корейської мови, яка була згадана нами у даному розділі, яскраво показує, що саме ця мова може стати предметом для вивчення теорії варіативності на практиці.

РОЗДІЛ 2. ВАРІАТИВНІСТЬ У КОРЕЙСЬКІЙ МОВІ

2.1. Лексичні та термінологічні варіанти

В основу лексичної та термінологічної варіативності корейської мови лягли не тільки лінгвістичні, а й екстралінгвістичні чинники. Згідно з історичними умовами, вказаними нами у першому розділі, у мовах Південної та Північної частин Корейського півострову спостерігається значний дисбаланс. Більш детальна причина, яка пояснює таку диференційність – розвиток деколи єдиної нації у різних соціальних обставинах, за різних впливових країн, яких, відповідно, підтримують правлячі верхівки обох частин. Починаючи зі старту ізоляційного періоду, у північній та південній частині Корейського півострову розпочали процеси нормалізації мови. Ці процеси були запроваджені для приведення мови до традиційного стандарту. У 1957 році в РК було запроваджено п'ятирічний план викоренення неписьменності. З часом корейська мова здобуває знову головну роль у культурі, ЗМІ, соціумі та політиці.

Отже, внутрішньомовна варіативність проявляється як і в словах іноземного походження, так і в словах ієрогліфічного походження. У Північній Кореї був запроваджений так званий «проект очищення корейської мови» від іншомовного впливу – а саме впливу Китаю та Америки. На Північній території були знайдені та вигадані власне корейські аналоги запозиченим словам, які повністю передавали сенс. Наприклад: (Ким Ире, 2014, с. 144).

1. 가사 (家事) = 집안거두메 (домашні справи);
2. 가연성(可燃性) = 불탈성 (запальний);
3. 계좌 (計座) = 돈자리 (банківський рахунок);
4. 과거 (過去) = 어제날 (минуле);
5. 난류 (暖流) = 더운흐름 (тепла течія);
6. 냉수욕 (冷水浴) = 찬물미역 (холодна ванна);
7. 녹차 (綠茶) = 푸른차 (зелений чай);

8. 돌풍 (突風) = 갑작바람 (сильний вітер);
9. 산란기 (産卵期) = 알쓸이철 (нерест);
10. 식도 (食道) = 밥길 (стравохід);
11. 애연가 (愛煙家) = 담배질꾼 (курець);
12. 훈연 (燻煙) = 내굴쏘임 (задимлення). (Ким Ире, 2014, с. 144)

На території Північної Кореї започаткували правило «чотирьох НІ», яке встановлювало стандарти «правильної» корейської мови. Чотири пункти були сформовані наступним чином:

1. Заборонено користуватися запозиченими словами, або ж складними фразами китайською мовою. Вони порушують та зводять нанівець національну самобутність народу;
2. Заборонено вживати дуже багато діалектної мови, оскільки вона ускладнює спілкування, спричиняє деградацію мовлення та взагалі заплутує саму корейську мову;
3. Сленг, вульгарна лексика – заборона на вживання з тої причини, що вони спотворюють мовлення громадянина і таким чином псують його імідж;
4. Розмовляти необхідно із належною швидкістю, яка включає 260-270 слів на хвилину.

Багато вчених, які досліджували різницю мови Півночі та Півдня зауважили, що «говорити про «очищення» мови справа абсурдна, тому що більшість корейських слів є запозиченими із китайської ще багато років тому, і станом на зараз вони «зрослися» із корейськими». (Ефремов, 2007, с. 22).

Як вже згадувалося нами раніше, на відміну від Північної Кореї, у РК зберігається схема використання китайської ієрогліфіки, але в меншому обсязі, ніж раніше: кількість, яку вивчали діти у середній школі, становила 900 ієрогліфів. (Розмахов, 2016, с. 108). Тож, використання Ханджа в корейській системі письма зробило великий внесок у форсування лексики, зокрема власні імена, топоніми, загальні імена та прикметники. Наслідком використання Ханджа утворилися багато слів китайського походження, проте варто зазначити, що в багатьох

корейських словах китайського походження (тобто утворених за використанням ханджа) існують варіанти власне корейських слів, частково всі ці варіанти відрізняються ситуаціями використання або сенсом. (Choo Sungjae, 2016, с. 15). У корейській мові, запозичені з китайської слова зазвичай мають формальні або ж літературні нюанси. Для того щоб досягти належної інтонації при вимові та підкреслити змістові значення, які усталені у національній традиції та звичаях спілкування, корейці добирають конкретний варіант слова. (Каримова, 2018, с. 11). Саме в цьому виражається варіативна теорія корейської лексики – варіативність між *한자성어* та *한국어*; ; *життя* = *кит. 인생 (人生)*; *кор. 삶*; *звук* = *кит. 음성(音聲)*; *кор. 소리*; *значення* = *кит. 의미(意味)*; *кор. 뜻*. Ще одна сфера, де деяка кількість лексики походить від китайської, це географічні назви. Широкий спектр топонімів, що використовуються в даний час в Кореї, мають походження від китайських ієрогліфів і, таким чином, можуть бути написані *한자성어*. Використання *한자성어* в корейських топонімах можна знайти в будь-якому типі найменування, що є результатом людського сприйняття географічних особливостей. *한자성어*, що позначають кардинальний напрямок або положення, зустрічаються в багатьох випадках. Намсан (*남산, 南山*) був названий через його розташування на півдні народної резиденції (*남* «південь», *산* «гора»), тоді як Букчхон (*북촌, 北村*) через його розташування на півночі забудованої території (*북* «північ», *촌* «село»). Часто вказувалося відносне місце розташування: Каннам (*강남, 江南* – «на півдні від річки»), Сондонг (*성동, 城東* – «на схід від фортеці») і Сонбук (*성북, 城北* – «на північ від фортеці»). (Choo Sungjae, 2016, с. 16).

Якщо підбивати підсумки використання китаїзмів через століття, підкреслимо наступну періодизацію:

1. Період Царства Сілла (57 рік до н. е. – 935 рік н. е.) – активне запозичення китайських ієрогліфів та використання у писемності, що стало початком сино-корейської лексики;

2. Період Царства Чосон (1392 – 1910 р.) – поступове позбавлення надмірної кількості китаїзмів у корейській лексиці, що призвело до значного скорочення сино-корейської лексики.

Наразі, якщо абсорбувати різні писемні матеріали сучасних корейських ЗМІ, або ж науково-технічних робіт, можна побачити, що використання китаїзмів частіше проглядається в технічній та юридичній сфері. Наведемо приклад уривку зі статті, яка датується 18.03.2023 роком та стосується релігійної тематики – буддизму. (불교 용어 해설, 2023):

«이상과 같은 목적에서 가진 불제자들의 회합을 결집(結集)이라 한다. 비록 이 모임의 결과가 문자화되지는 않았지만, 이 모임에서 결정된 내용들이 후대에 경전(經과 律)으로 결실을 맺게 됐으므로, 이 모임의 성격을 경전편찬회의(經典編纂會議)라 할 수 있을 것이다. 이러한 결집은 역사의 시차를 두고 여러 차례 있었다». (불교 용어 해설, 2023).

Аналіз: маємо перший термін «회합을 결집(結集)», при перекладі українською ми маємо дослівний переклад: «зібрати зустріч». Переклад зроблений за використанням корейсько-англійського словника. З огляду на тематику даного уривку розуміємо, що значення терміну має бути дещо конкретніше. Саме в таких випадках на допомогу приходять китайський варіант терміну, що вказується авторами у дужках для того, щоб вказати на вірний інваріант терміну. Таким чином, використовуючи словник Ханджа ми отримуємо інваріант терміну: 석가모니(釋迦牟尼)가 돌아간 뒤에 제자(弟子)들이 교조(敎祖)의 유훈을 모아 편집(編輯)한 일 – «зібрання, яке проводилося після повернення будди Шак'ямуні; збір та редагування його учнями посмертних творів вчителя». Таким самим чином ми можемо знайти інваріант подальших термінів у тексті. Наприклад, 경전(經과 律) перекладається словником як «писання». Китайський варіант пропонує нам конкретний інваріант: 經과 律 – «текст та низка правил (законів)». Третій термін, його варіанти та інваріант формуються за такою ж схемою: 경전편찬회의(經典編纂會議) – «Зібрання з компіляції Святого Писання».

Наступною для аналізу була дослідницька робота «*GMO 의 법률상용어정의및 관련표시제도개선에 관한 연구*», технічного напрямлення. У цій роботі досліджується система маркування геномодифікованих продуктів та їх юридичних термінів. Вже на 38 сторінці тексту почали зустрічатися китайські варіанти. (박성용, 강창경, 정용수, 2010):

«중국에서는 “轉基因”이라는 용어를 모든 법령에서 통일적으로 사용하고 있음. ○ “轉基因”이라는 용어에서, “轉”은 “바꾸다”, “基因”은 “유전 자”를 뜻함(“基因”의 발음은 [jīyīn] 으로 “gene” 발음과 유사 함)하며, 관련법령은 다음과 같음». (박성용, 강창경, 정용수, 2010). Зокрема протягом всієї роботи нам зустрілися наступні варіанти: 재조합 (再組合), 기구(機構), 재조합 (再組合), 유전자 재조합(遺傳子再調合), 유전자변형 (遺傳子變形), тощо.

В юридичній термінології ханмунні варіанти будуються за допомогою термінологічних суфіксів та префіксів: 벌/罰: 강제벌 – «примусове покарання», 법/法: 관례법, 상속법 – «злочинна халатність», «дисциплінарне стягнення»; 가 (假:): 가석방 – «умовно-дострокове звільнення», 소송 (訴訟) – «судовий позов», 피고인 (被告人) – «звинувачений», 피해자 (被害者) – «потерпілий», 증거 (證據) – «доказ», 항소 (上訴) – «апеляція», 형사 (刑事) – «кримінальна справа», 집행 (執行) – «виконання рішення суду», 변호사 (辯護士) – «адвокат», 공판 (公判) – «публічний судовий процес», 사건 (事件) – «справа». (Рижков, 2007).

Англо-американізм займають одне із найважливіших позицій у варіантності сучасної корейської мови. Вони почали використовуватися у корейській мові ще на кінці 19-го століття з метою розвитку комерційних та культурних зв'язків із Західним світом. В ці часи були введена низка термінів, запозичених з англійської – сфери технології, науки та бізнесу. Після періоду індустріалізації у 60-70-х роках ХХ століття використання англо-американізмів стало ще більш розповсюдженим. Особливо це стосувалося бізнес сфери. Фактично, стартом для активнішого введення англійської мови на територію РК став поділ Північної та Південної Кореї по 38-й паралелі, що датується 1945 роком. Територія Південної Кореї тепер

контролювалася США. Перші запозичення із американської мови почали розповсюджуватися серед корейської молоді під впливом культури США: фільми, зірки Голівуда, поп-музика. У просторіччя увійшли сленгові варіанти: *카펫* – «*carpet*», *메이크업* – «*make-up*», *오케이* – «*OK*», *액세서리* – «*accessory*». Президент Кім Чен Ір зауважив, що спілкуючись із Кім Де Джуном вони розуміли один одного на 80%. (Кудрявцева, 2014, с. 49).

Класичні обставини, в яких відбувається повне запозичення іншомовної лексики, є наступними. (Ефремов, 2007, с. 42):

1) У корейській мові були відсутні варіанти, які б могли передавати інваріанти з точністю до інваріанта запозиченого слова: англ. *마케팅*, кит. *차*.

2) Нові технологічні або культурні сфери, що прийшли з інших певних народів. Наприклад, лексика музичної та оперної сфер запозичуються здебільшого з італійської мови (*소프라노*, *피아노*, *소나타*, *브라보*). Запозичення із сфери шоу-бізнесу так само переважно взяті з американської мови: *랩* «*rap*», *힙합* «*hip-hop*», *리듬* «*rhythm*», *댄스* «*dance*», *콘서트* «*concert*», *인트로* «*intro*», *멜로디* «*melody*», *아웃트로* «*outro*». Таким же чином 95% лексики комп'ютерних технологій у корейській мові передається англійською: *폴터* – «*folder*», *메일 프로그램* – «*mail package*», *모니터* – «*monitor*», *엑스포트* – «*export*», *도트 매트릭* – «*dot matrix*», *디스크 드라이브* – «*disk drive*», *드라이버* – «*driver*», *쿼트* – «*quit*», *워드 프로세서* – «*word processor*», *소프트시트* – «*softsheet*», *데이터베이스* – «*database*», *오퍼레이팅 시스템* – «*operating system*», *마우스* – «*mouse*», *그래픽* – «*graphics*», *멀티미디어* – «*multimedia*», *하드웨어* – «*hardware*», *브라우저* – «*browser*», *바이러스* – «*virus*», *윈도우* – «*window*», *데스크탑* – «*desktop*», *폰트* – «*font*», *옵션* – «*option*», *스크롤 바* – «*scroll bar*», *파일* – «*file*», *프린트* – «*print*», *레이저 프린터* – «*laser printer*», *딜리트* – «*delete*».

3) Певна мова стає модною. Саме з «моди» почалося використання американізмів. Наприклад, слово «жінка» потерпало змін два рази: від власне

корейського варіанту *제집* до сино-корейського *여자* і до американського варіанту *우편*. (Ефремов, 2007, с. 42).

Використання англо-американізмів також виражається у повній варіативності. Були запозичені варіанти, які існують як додатковий варіант власне корейського слова, не змінюючи інваріант: *의사* – *닥터* «*doctor*», *여보* – *하니* «*honey*», *집사람* – *와이프* «*wife*». Подібне явище спостерігається також у сино-корейській лексиці: *피* – *산* (山), *슈룹* – *우산* (雨傘), *은* – *백* (百), *가람* – *강* (江), *오래* – *문* (門). (Ефремов, 2007, с. 43).

На варіативність термінології корейської мови вказують також лексеми воєнної термінології. Більшість запозичених варіантів мають китайське походження. Використання фонетично адаптованих та сино-корейських термінів дуже ситуативне, тобто якщо на письмі частіше зустрічаються сино-корейські терміни, то при розмові з вірогідністю 95% буде використаний фонетично адаптований термін, часто саме англо-американізм: *танк* – сино-кор. *전차*, англо-американізм *탱크*.

Якщо досліджувати варіативність між корейською та японською мовами, можна побачити інформацію стосовно того, що обидві мови – аглютинативні, обидві мають безліч запозичень з китайської, включаючи ієрогліфіку. Так само деякі граматичні аспекти можуть співпадати. Але не дивлячись на це, корейська та японська мови мають розбіжності в багатьох фонетичних, граматичних та інших нюансах мови, що значно впливає на варіативність використання термінів та слів.

Отже, корейська мова – одна із найбільш яскравих прикладів варіативності у мові, у процесі її розвитку. На таку диференціацію варіантів корейського словнику вплинули безліч історичних подій, ключовою з яких був зв'язок з країнами-сусідами, а згодом і з країнами, що мали потужну світову позицію. Варіативність розвитку корейської мови є доказом того, наскільки мова залежна від екстралінгвальних чинників.

2.2. Фонетичні та словотворчі варіанти

Як вже було з'ясовано нами вище, в результаті постійної видозміни та розвитку у мовному функціонуванні, відбуваються зміни в мовній нормі. Однак водночас у мовній системі можуть співіснувати елементи, що не завершили процес видозміни. Такі елементи також є варіантами у мові. До варіативності належить орфоепічна норма, або ж норма вимови, а також фонетична норма.

Як у РК, так і на території КНДР правила нормативної корейської вимови затверджені на національному рівні. Після поділу Кореї на Південну та Північну, процес створення та затвердження офіційної мовної норми проходив в обох країнах одночасно. Таким чином, в результаті були прийняті «Правила вимови культурної мови» «*문화어 발음 법*» у КНДР, та «Правила стандартної вимови» «*표준 발음 법*» у РК. Мовний стиль, що понує у КНДР, відрізняється від загальновизнаного стандарту південнокорейської мови. У КНДР вживається діалект Пхеньяну, який було внесено до лексики національної мови з наміром зберегти культурну та історичну спадщину столиці. Більше того, у КНДР намагалися змінити не лише мову, але й алфавіт, введенням нових графем і перестановкою їх послідовності. Отже, мова в КНДР набула свого унікального стилю та ідентичності, назва північнокорейської мови так само відрізняється – не *한국어*, а *조선어*. Окрім граматики та лексики, зміни також стосувалися й фонетики. (Николаева, 2016, с. 2). Розглянемо більш детально положення, в яких виражається варіативність фонетики та орфоепії в двох варіантах єдиної мови.

1954 рік характеризується у КНДР прийняттям правила про написання на початку слів літери ㄹ , в той же час на Півдні ця графема використовувалася за правилом початкового звуку, який наголошує на неможливості використання приголосної ㄹ як «л» та «р», окрім ситуацій фонетичних запозичень з іншомовної лексики. В Північній Кореї зберігається правило можливості написання літери ㄹ в будь-якій частині лексеми. В той час, як на території РК слова, що походять із Ханмуну, та власне корейські слова починаються із невимовної приголосної ㅇ , у

Північній Кореї вони зберігають своє історичне написання з літер «ніин» ㄴ та «ріиль» ㄹ. Але норми фонетики, прийняті у 60-х роках ХХ століття вимагають вимов ㄴ та ㄹ на початку складу, але часто ці правила не бралися до уваги самими громадянами, і покоління, народжене до цього часу не вимовляють дані літери на початку слова. (Ким Ире, 2014, с. 142).

Для того, щоб краще зрозуміти варіативність південнокорейської мови, розглянемо декілька фонетичних варіацій Північного та Південного варіантів, які виражають бажання зберегти етимологічний вид морфеми. (Ли Иксон, 2005, с. 48):

1) **Варіація ㄴ/ㅇ**: «протягом року» – 년간/연간, «сестра» – 녀동생/여동생, «жінка» – 녀자/여자, «подруга» – 녀동무/여동무, «переживання» – 녀려/염려, «школа для дівчат» – 녀학교/여학교.

2) **Варіація ㄹ/ㄴ**: «людина похилого віку» – 로인/노인, «зусилля» – 로력/노력, «оптимістичний» – 락천적/낙천적, «розчарування» – 락심/낙심, «рай» – 락원/낙원, «праця» – 로동/노동, «листопад» – 락엽/낙엽.

3) **Варіація ㄹ/ㅇ**: «ланцюг» – 련쇄/연쇄, «совість» – 량심/양심, «розумний» – 령리하다/영리하다, «сила» – 령량/영량, «використання» – 리용/이용, «паспорт» – 려권/여권, «зв'язок» – 련락/연락, «об'єднання» – 련합/연합 (전수태, 2008, с. 48).

Окрім правил використання букв ㄹ, ㄴ, ㅇ, були також відмінності у використанні приголосної «сіот» ㅅ, яка грає роль міжскладової приголосної у слові. У південному варіанті правило наказувало, що коли перший склад закінчується на голосну, а наступний починається із сонорної або шумної приголосної, то в підскладі першого кореня пишеться літера. У північному варіанті вказана формальна відсутність літери, але вимова залишається такою ж самою. З прикладів можна навести наступні: 나무잎/나뭇잎 – «лист», 기발/깃발 – «прапор», 뒤받침/뒷받침, 바다물/바닷물 – «морська вода», 해빛/햇빛 – «сонячне світло». (전수태, 2008, с. 52). Ще одним проявом варіативності між мовами РК та КНДР є присутність або відсутність подвоєння приголосних. Але дана варіативність не проявляється у відмінностях фонетичної та семантичної структур, а саме графічної

структури слів. Тому на Півночі подвоєння приголосних не використовується, на відміну від Півдня: *일군/일꾼, 색깔/색깔, 눈섭/눈썹, 잠깐/잠깐, 날자/날짜*.

Крім того, після проведення КНДР політики по очищенню національної мови від гегемонії Китаю, деякі слова були орфографічно змінені, що й призвело до змін у фонетичній структурі і співрозумінню слів корейцями обох країн: «переходити» – *건는다/건너다*, «офіцер» – *군관/장교*, «овочі» – *냄새/채소*, «телятина» – *소고기/쇠고기*, «смажити» – *뒹다/볶다*, «відразу» – *바루/바로*. Правила написання та вимови запозиченої лексики також варіювалися в обох варіантах мови: у РК при написанні слів іншомовного походження з корейського алфавіту необхідно використовувати чотирнадцять приголосних та десять голосних. Записувати одну фонему слід використовуючи одну корейську літеру, а записувати кінцеву приголосну в *받침* необхідно використовуючи тільки літер *ㅁ, ㄱ, ㄴ, ㄷ, ㄹ, ㅂ, ㅅ, ㅇ, ㅈ, ㅊ, ㅋ, ㆁ*, шумні приголосні виражаються без допомоги *ㅃ, ㅆ, ㅉ, ㅌ, ㅍ*. По причині того, що більшість запозичень у північнокорейському варіанті прийшли із російської мови, вони мають інакшу графічну та фонетичну структуру: «гра» – *겜/게임*, «група» – *그루빠/그룹*, «трактор» – *뜨락또르/트랙터*, «марафон» – *마라손/마라톤*, «автобус» – *빠스/버스*, «радіо» – *라지오/라디오*, «цемент» – *세멘트/시멘트*. (Ким Ире, 2014, с. 146).

Система голосних звуків після прийняття власних правил обома країнами також зазнала значних змін. За «Правилами стандартної вимови» Республіки Корея допускається вживання восьми монофтонгів, всього відмічено було десять. Попри даний пункт у Правилах, більшість корейських лінгвістів, вивчаючих структуру фонетики, зазначають що сучасні корейці використовують тільки сім голосних монофтонгів, де окрім голосних *ㅏ* та *ㅑ* як дифтонги вимовляються також і *ㅗ* та *ㅜ*, вони не відрізняються фонетично. Також вченими було помічено, що на відміну від одинадцяти дифтонгів, які були указані в Правилах, у сучасному Сеулі використовують лише десять. Окрім цього, спостерігалась певна невідповідність у довготі голосних. На думку вчених, сучасні корейці майже не відрізняють довгі та короткі звуки, серед яких: *ㅗ/ㅓ, ㅜ/ㅠ, ㅑ/ㅓ*. Наразі існує лише деяка кількість слів,

в яких довгота звуку є відчутною вухом та має не абияку роль. Невідповідність між Правилами та реальним використанням спостерігається також у вимові подвійних кінцевих приголосних ㄹ , ㄹ , ㄹ , ㄹ , тощо. Наприклад, фонетист Кім Сон Чхоль повів опитування, згідно з яким 65 % сеульців вимовляють слово « 밭지 » як « 밭찌 », 85% вимовляють слово « 밭고 » як « 밭꼬 ». Найцікавішим є той факт, що за встановленими Правилами обидва слова вимовляються як 밭지 та 밭꼬 . (김선철, с. 12). Загалом, щодо підтверджених Правилами голосних, які наразі використовуються РК та КНДР, варіативність є наступною:

- РК: H , H , t , ㄷ , ㄷ , ㄷ , ㄷ , ㄷ , ㄷ , ㄷ , ㄷ , ㄷ , ㄷ , ㄷ , ㄷ , ㄷ , ㄷ , ㄷ , ㄷ , ㄷ ;
- КНДР: t , ㄷ , ㄷ , ㄷ , ㄷ , ㄷ , ㄷ , ㄷ , ㄷ , ㄷ , ㄷ , ㄷ , ㄷ , ㄷ , ㄷ , ㄷ , ㄷ , ㄷ , ㄷ .

Однією із найбільш помітних проявів варіативності між Північним та Південним діалектом є характер наголосу та інтонації. Північному діалекту притаманна сильна напруга та високий тон вимови наголосу, на відміну від Південного діалекту. Жителі РК часто зазначають, що наразі мова сусідів з КНДР звучить войовниче та агресивно. Таке неприємне враження склалося через систему наголосів та інтонації, характерних для північнокорейської мови. Цікавим фактом є те, що така інтонація у КНДР інтерпретувалася президентом Кім Йр Сенем як «енергійна, мужня та революційно витончена». Він зазначав, що така вимова найяскравіше виражає національні ідеї та почуття людей, які займалися революційною діяльністю. (Yeon Jaehoon, 2000, с. 152).

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2.

Корейська мова є яскравим прикладом лексичної варіативності завдяки своїй історії, впливу декількох країн та подальшого поділу на дві частини, дві різні країни. Через такі складні політичні та соціальні події та відносини між Північною та Південною Кореєю, мова зазнала дуже великих змін і фактично розділилася на два варіанти. Вказана нами у розділі деталізація змін, зведення Правил, які зробили мову варіативною, дають підставу стверджувати, що корейська мова на даному

етапі розвитку має дві різні національні варіації. Як нами було зазначено вище, через наявну варіантність мови жителі РК та КНДР зазнають деяких складнощів у спілкуванні та розумінні одне одного, тому наразі був створений проект по створенню «Великого словника корейської мови» (조선말대사전). Над створенням даного словника працювали вчені та лінгвісти РК та КНДР за кураторством Міжкорейського суспільства по створенню великого словника корейської мови.

У Словнику корейської мови зібрано неабияку кількість лексичних одиниць – триста тисяч слів з обох діалектів. Але це не все, на основі словника було проведено докладну роботу з виявлення приблизно 250 тисяч лексем. Крім того, збільшено обсяг словника за допомогою ста тисяч регіональних діалектизмів, які найкраще відображають особливості сучасної мови північного та південного діалектів. Для того щоб досягти такого стану словника та дотримуватися діалектичних правил була проведена значна робота, можна сказати навіть «кастинг» для радіодикторів та дикторів на ТБ з початку 1900-х років. На радіо та телевізійних програмах почали транслювати спеціальні ефіри про правильну вимову, а працівники засобів масової інформації здійснювали ретельну роботу з коригування мовлення. Нормативну мову викладали у школах усіх типів, друкувалися посібники у величезній кількості, щоб кожен кожний зміг засвоїти правила вживання мови відповідно до стандарту. Однак, єдиний недолік, який існує сьогодні та став наслідком варіативності мови – це часті випадки неправильної вимови та написання окремих слів.

ВИСНОВКИ

Для проведення дослідження на початку роботи перед нами була поставлена мета – розглянути основні положення теорії варіативності та її роль у формуванні та розвитку корейської мови та мов загалом. Отже, на даному етапі нашого дослідження теми «Розвиток корейської мови за теорією варіативності» ми можемо зробити наступні висновки, виходячи з поставлених нами завдань.

Досліджуючи задану тему, ми користувалися посібниками з мовознавства, статтями наукових газет та журналів, а також книжками з корезнавства, науковими роботами корейських та американських мовознавців, електронними джерелами. Це дозволило нам глибше зрозуміти концепцію теорії варіативності, а також вибрати основні пункти її функціонування у мовах, бази, на яких ця теорія формується та її чинники. Ми з'ясували, що питання теорії варіативності в сучасній лінгвістиці посідає одну із найголовніших позицій в розділі формування мови.

Перше завдання нашого дослідження вимагало визначити поняття варіативності, її походження та вплив на систему мов. На етапі підсумку проведеного нами дослідження варто зазначити, що варіативність – це явище, притаманне абсолютно кожній мові, бо кожна мова світу формується згідно з інтерлінгвістичними та екстралінгвістичними чинниками, і саме останні призводять до питання варіативності. Ми дізналися, що питання варіативності було підняте вперше американським лінгвістом Вільямом Лабовим. У лінгвістиці теорія варіативності виникла як результат вивчення відмінностей у мовних явищах, які проявляються згідно із певним контекстом: культурним, географічним або соціальним. Дослід даної теорії був спричинений питанням вчених про причини змін у мові, які фактори на це впливають, та як вони в подальшому впливають на метаморфози в самому суспільстві, на його культурному та політичному рівнях. Саме з початку пошуків відповідей на ці питання вчених, теорія варіативності прийняла важливу роль та стала окремою областю лінгвістики. Варто зазначити, що дослідження теорії є актуальними досі та ми можемо зробити висновок, що роботи щодо її дослідження залишаться актуальними ще довгий час, бо кожна мова

має здатність змінюватися з кожним роком, а екстралінгвальні чинники залишаються на передових позиціях, коли постає питання метаморфоз у певній мові. З огляду досить великої кількості джерел, які піднімають нашу головну тему, ми можемо зробити висновок, що наразі мовознавці вивчають теорію варіативності в різних мовах та їх контекстах з метою аналізу причин змін у мовах з часом, факторів та загальнонаціональних наслідків. Концепт мовної варіативності полягає у виявленні наявності різних варіантів використання мови. Це прямо залежить від лінгвістичних, соціокультурних та контекстуальних факторів. Теорія буквально стверджує, що структури та форми мов зовсім не фіксовані: навпаки, через свою постійну залежність від екстралінгвістичних факторів вони зазнають втручання у свої структури на постійній основі. Ми з'ясували, що мовна варіативність присутня на всіх рівнях мови: фонологічному та фонетичному, граматичному, лексичному, тощо. Мовні варіації можуть бути якісними, що спостерігається у зміні значення або функції слова/мови, так само вони можуть бути й кількісними, тобто функціонують з різною частотою використання тих чи інших форм та функцій мови. Ми можемо зробити висновок, що теорія варіативності функціонує на наступних положеннях. По-перше, вона тісно пов'язана із контекстуальними умовами, в залежності від яких змінюються мовні форми, в наслідок інтерлінгвальних або екстралінгвальних чинників. По-друге, форми мови та її компоненти змінюються в залежності від географічного положення, історичних чинників, національної ідентичності, віку, релігії та статі мовника, професійної, соціальної або культурної приналежності певного шару мови та інших соціокультурних умов. По-третє, форми мови можуть змінюватися в залежності від їх престижу та груп носіїв мови (в даному випадку, яскравим прикладом є діалектизми).

Друге поставлене нами завдання наголошувало на необхідності дослідження основних завдань теорії при розвитку мов. Ми дійшли висновку, що головна роль варіативності це пояснити чинники, які стали причинами змін у мові та мовних компонентах. В наступну чергу теорія проводить певний аналіз появи цих чинників, і потім робить наголос на конкретних областях, які зазнали змін. На етапі роботи над цим завданням ми розглянули основні компоненти варіативності – варіант та

інваріант. Якщо узагальнити функціональні ролі цих компонентів, можемо стверджувати, що варіант є саме об'єктом, який зазнав певних метаморфоз, а інваріант є його сенсом, змістом, який пояснює не тільки значення варіанту, а й контекстуально вказує на наявність споріднених варіантів та їх приблизній кількості. Варіанти формуються згідно з часом, об'єктами та суб'єктами, місцем та іншими умовами. Варто зазначити дуже важливий пункт: інваріанти є незмінними характеристиками в різних умовах та при різних варіантах функціонування систем мови. Вони вказують на стійкість та закріпленість варіантів у мові, відповідають певним принципам, структурам або законам системи мови. Вони вказують на головний зміст понять та на фактори. Ці компоненти доповнюють один одного згідно з теорією варіативності. Ми можемо підсумувати даний пункт завдання тим, що варіанти забезпечують розуміння функціонування систем мов, адаптують мову до певних становищ, дозволяють їй та її компонентам приймати різні зміни, а інваріанти, в свою чергу, забезпечують стійкість мовних систем на довгий період часу.

Нами має бути зазначено, що варіативність дає можливість людям пристосовуватися до певних комунікативних ситуацій, як, наприклад, сталося з корейською мовою, яка є базою нашого дослідження з боку теорії варіативності. На цьому етапі ми можемо перейти до висновку третього поставленого нами завдання, згідно з яким ми мали розглянути причини та наслідки варіативних процесів у корейській мові за екстралінгвальними та внутрішньомовними чинниками, в основному на базі історичних подій. Нами була проведена структуризація найголовніших історичних подій, які вплинули на варіативність корейської мови. Ми можемо розділити їх наступним чином:

1. Корейський півострів, підпорядкований Китаю;
2. Корея під окупацією Японської Імперії;
3. Поділ Корейського півострову по 38-й паралелі на РК та КНДР;
4. РК під впливом США та країн Європи.

За даними пунктами ми можемо зробити висновок, що корейська мова формувалася під безпосереднім впливом китайської мови протягом століть, що

найбільше вплинуло та найпомітніше залишило слід на сучасному лексичному складі корейської мови, з часом, коли Корея стала окупованою територією Японської Імперії на період з 1910 по 1945 рік, тобто на 35 років, мова та національна гідність країни зазнала найбільших страждань та майже повного винищення своєї індивідуальності та, найголовніше, рідної корейської мови. Цей період характеризується як найбільш негативний та репресивний за всю історію народу. Тому як наслідок, майже всі японські запозичення були вилучені з корейської мови на території РК. І останній етап розвитку корейської мови – вплив американської культури та, перш за все, політики. Всі ці історичні події стали поетапними чинниками формування сучасної корейської мови, її варіативності.

Останнє та найголовніше завдання нашого дослідження полягало у з'ясуванні та структуризації лексичних та фонетичних варіантів та інваріантів, які роблять корейську мову варіативною. Ми зробили наступні висновки:

1. Найбільша кількість варіантів притаманна сино-корейській мові. Розглядаючи варіативність між *한자성어* та *한국어* можна помітити величезну кількість варіантів одного інваріанта. Така яскрава та помітна присутність китайських запозичень та ієрогліфів є першим доказом варіативності корейської мови;

2. Після поділу Корейського півострову на Північну Корею та Південну Корею, корейська мова стала варіативною сама у собі: це пояснюється тим, що в даній ситуації наявне досить нетипове поєднання екстралінгвальних та внутрішньомовних чинників. Корейська мова, якою розмовляють на території Північної Кореї має власну назву – *조선어* – та має іншу лексичну структуру, яка побудована на «Правилах вимови культурної мови» «*문화어 발음법*» та діалекті Пхеньяну. Зокрема, північнокорейська мова зосереджена на чистоті національної мови, тобто запозичення, які можуть простежуватися у цій формі мови є, в деяких випадках, японськими, в більшості російськими та китайськими. Мова Південної Кореї формувалася за іншими правилами – «Правила стандартної вимови» «*표준 발음법*» та, відповідно, має абсолютно інший лексичний склад запозичень.

Південнокорейська мова в даному випадку побудована на діалекті Сеулу, який в свою чергу вбирає безліч іншомовних запозичень з року в рік, тому мова РК є найбільш варіативною;

3. Фонетична варіативність корейської мови при запозиченні слів полягає у локалізації вимови іншомовного слова корейською (наприклад, «*air conditioner*» – «에어컨»), а при диференціації північнокорейських та південнокорейських варіантів спостерігається варіація таких приголосних, як ㄴ/ㅇ, ㄷ/ㅇ, ㄷ/ㄴ, ㅅ, відсутність подвоєння приголосних на Півночі, а в наслідок політики очищення мови від китайського впливу в північнокорейській мові наявні зміни в орфографії слів, що призвело до фонетичної варіативності: «*переходити*» – «컨느다/컨너다». Так само можна побачити варіативність в наголосах та інтонації: північнокорейська мова більш агресивна та тверда. Ми можемо зробити висновок, що така варіативність між мовами РК та КНДР спричинена багаторічною відсутністю комунікації між громадянами обох країн.

Отже, наше дослідження мало на меті не тільки виявити варіативні ситуації у корейській мові, а довести, що вона є побудованою на теорії варіативності, а наведені нами приклади протягом роботи стали яскравими аргументами цього твердження.

АНОТАЦІЯ

언어는 사회언어학의 대상이기 때문에 끊임없이 변화하고 발전하고 있다. 우리의 연구 주제는 가변성 이론에 따른 한국어의 발전이다. 이 주제는 오늘날 관련이 있다. 왜냐하면 한국어는 많은 나라와 문화의 지속적인 영향을 받고 있기 때문이다. 그래서 한국어는 세계에서 가장 다양한 언어 중 하나이다. 우리의 연구에서 우리는 가변성의 개념, 그것의 기원, 가변성 이론이 일반적으로 다른 언어에 미치는 영향을 정의하고 가변성의 주요 과제를 결정하는 것과 같은 중요한 과제를 설정했다. 한국어의 다양성에 대한 연구로 넘어가면서 우리는 먼저 한국어 어휘에 그렇게 많은 변화를 일으킨 역사적 요인들을 고려했다. 어휘, 용어, 음성 및 단어 형성의 다양성은 우리가 한국어의 발전을 연구한 주요 포인트이다. 연구하는 동안 우리는 추상적인 것에서 구체적인 것 (변동성의 이론적인 부분을 고려하고 우리가 제공한 언어에 대한 직접적인 실용적인 연구로 넘어감), 형식화 (주어진 주제에 대한 정보를 수집하고 자신의 사고 결과를 제시함), 추상화 (일반적인 정의에서 벗어난 가변성 이론의 특정 조항을 분석하고 연구함).

작업하는 동안 우리는 가변성 이론, 구성 요소 "변종 및 불변", 용어 변형, 형식 변형, 유의한 기능 및 유의한 용어를 고려했다. 이 논문은 두 개의 섹션으로 구성되어 있는데 첫 번째 섹션에서는 이론과 그 주요 조항 및 구성 요소를 고려했고 또한 수세기에 걸쳐 한국어의 어휘와 함께 발생한 변형에 영향을 미친 역사적 사건들을 간략하게 기록했다. 두 번째 섹션은 어휘적, 용어적 변형/불변형에 대한 세부 사항으로 특징지어지는데 여기서 우리는 한국어 토큰이 외국어에 대한 의존도와 북한과 남한의 방언의 차이를 분석했다. 또한 해마다 한반도의 영토에 따라 달라지는 음운 변화도 자세히 조사했다.

그래서 이 논문에서 우리는 한국어가 세계에서 가장 가변적인 언어 중 하나라는 것을 증명했고, 우리의 발언에 대한 예와 요소, 그리고 이유를 제시했다.

СПИСОК ПОСИЛАНЬ

- Загнітко А. (2012). *Словник сучасної лінгвістики: поняття і терміни*. Донецьк: ДонНУ
- Карп'юк М. Д. (1979). *До питання про класифікацію варіантів слова*. Вінниця
- Рижков А. Г. (2007). *Юридична термінологія корейської мови: структура та семантика*. (Дис. канд. філ. наук). Інститут сходознавства ім. А. Кримського. Київ
- Ткач А. В. (2013). *Про співвідношення понять «варіант», «інваріант», «варіантність», «варіювання» у слов'янському мовознавстві*. Філологічні студії, 181-185
- Багана Ж., Безрукая А. Н., Таранова Е.Н. *Языковая вариативность английского языка Великобритании, США и Канады*. (2016). Инфра-М
- Багана Ж., Хапилина Е. В. (2016). *Контактная лингвистика. Взаимодействие языков и билингвизм*. Флинта: Наука
- Богословская З. М. (2015). *Формальное варьирование слова как проявление единства тождества и различия в языке*. Томск: Вестник ТГПУ, 84-87
- Гак В. Г., Григорьев Б. Б. (2000). *Теория и практика перевода. Французский язык*. URSS
- Ефремов Е. А. (2007). *Роль заимствованной лексики в корейском языке*. (Дис. маг. фил. наук). Ташкентский Государственный Педагогический Университет им. Низами. Ташкент.
- Єскина Є., Юничева Л. (2018) *История корейского языка*. Казань: Казанский вестник молодых ученых, том 2, 1(4), 1-2
- Каримова Р. (2018). *Китайские иероглифы в корейском языке*. Казань: Казанский вестник молодых ученых, том 2, 1(4), 1-4
- Ким Ире (2014). *Вопросы терминологии. Лексическая и терминологическая вариативность в корейском языке*. Вестник московского университета, Сер. 22. Теория перевода. №3, 139-148

Кудрявцева Н. А. (2014). *Конфликт Севера и Юга и его влияние на лексические заимствования в южнокорейском языке*. Алматы: Кореистудия Казахстана. Вып. 2, 45-51

Ли Иксоп. (2005). *Корейский язык: история и современное состояние*. Москва: Первое марта

Мавлеев Р.Р., Мавлеева Д. В. (2021). *Сравнительно-сопоставительное исследование военных терминов корейского и китайского языков*. Москва: Вестник МГЛУ, 129-139

Николаева Т. Л. (2016). *Проблема орфоэтической нормы в корейском языке*. Тамбов: Грамота, «Филологические науки. Вопросы теории и практики», №9(63), 2

Розмахов М. Ю. (2016). *Основные черты современного корейского языка в свете теории вариативности*. Сухума: Вестник АГУ. 2(177), 106-110

Солнцев В. М. *Язык как системно-структурное образование*. (1977). Москва: Наука

Хомутова Т. Н. (2005). *Теория языковой вариативности: социолингвистический аспект*. Вестник ЮУрГУ, №11, 28-34

Choo Sungjae (2016). *The use of Hanja (Chinese characters) in Korean toponyms: Practices and issues*. Seoul: Onoma 51, 13-24

Lee Ki-Moon, S. Robert Ramsey (2011). *A History of the Korean language*. Cambridge: Cambridge University Press

Yeon Jaehoon. (2000). *How different is Pyongyang speech from Seoul speech*. BAKS 7, 147-155

김선철. *표준발음 실태*. 조사 국립국어원

박성용, 강창경, 정용수 (2010). *GMO 의법률상용어정의및
관련표시제도개선에관한연구*. 서울: 한국소비자원

전수태. (2008). *통합 남북 언어*. 서울

Поняття інваріантності/варіантності. Морфема як інваріанта одиниця мови. (2016). КНУ ім. Т. Шевченка, Відновлено з <https://studfile.net/preview/5768746/page:3/#5768746>

Корея под властью Японии. (2022, Жовтень 20). Відновлено з <https://www.trenfo.com/ru/%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B8%D1%8F/%D0%BA%D0%BE%D1%80%D0%B5%D1%8F-%D0%BF%D0%BE%D0%B4-%D0%B2%D0%BB%D0%B0%D1%81%D1%82%D1%8C%D1%8E-%D1%8F%D0%BF%D0%BE%D0%BD%D0%B8%D0%B8>

Mark S. Lovmo (2011, Травень 15). *Language Purism in Korea*. Seoul: YISS. Відновлено з <https://prezi.com/iugzrth2-8g9/a-short-review-of-mark-s-lovmos-essay-language-purism-in-korea/>

불교 용어 해설. (2023, Березень, 18). Відновлено з <https://blog.naver.com/ldh5111/223048314219>